

دروغ گفتن جزء آن دسته خصلت هایی است که در هیچ دین و آیینی قابل پذیرش نیست. به خصوص دین اسلام که به راستی و درستی معروف است به هیچ عنوان دروغ را قابل قبول نمی داند و در قرآن نیز وعده ی برخورد با دروغ گویان داده شده است. (وای بر هر کافر دروغ پرداز گناه پیشه / آیه 7 سوره جاثیه)

دروغ یک آفت برای زبان و دروغگو باعث نفاق در یک جامعه می باشد. دروغ انسان را در دنیا و آخرت از رحمت خداوند محروم می سازد و باعث سلب اعتماد مردم می شود.

دروغ چیست؟

دروغ اصلاً تعریف پیچیده ای ندارد و در واقع عدم بیان حقیقت به هر دلیلی دروغ محسوب می شود. کسی که دروغ می گوید از خود کم بینی و عقده ی حقارت رنج می برد و این مسئله در آیات و احادیث متعددی آورده شده است.

دروغ از منظر اسلام چگونه است؟

علت اصلی بیان دروغ ترس از فقر، طرد شدن از سمت افراد جامعه، تنها ماندن، از دست دادن مال و ثروت و رفاه، از دست دادن مقام و منصب و... می باشد که شخص تلاش می کند از این روش ناپسند و اشتباه به مقصود خود دست یابد.

از نگاه اسلام گناهان و جزای آن ها با هم تفاوت دارند و در این بین برخی گناهان زشت تر و پلیدتر از سایر گناهان محسوب می شوند که در اسلام به آن ها کبیره می گویند.

هرگاه مومنی بدون عذر دروغ بگوید هفتاد هزار ملک، او را لعن می کنند و از خدا می خواهند او را مورد لطف و محبت و آمرزش خود قرار ندهد.

پیامبر اکرم (ص) در این مورد فرموده است: بزرگ ترین گناهان کبیره را به شما اعلام می کنم؛ شرک به خدا، نا مهربانی با پدر و مادر و کلام دروغ!

اهمیت راستگویی در اسلام

اسلام کسی را شایسته ی پیشوایی و رهبری می داند که درستکار باشد و فرد درستکار مرتکب گناه کبیره نمی شود. مهم ترین سرمایه ی یک کشور اعتماد عمومی است و عدم اعتماد که نتیجه ی دروغ است تنها دلیلی است که می تواند این اعتماد را به ورطه ی نابودی بکشاند به همین جهت در تعلیمات دینی نیز به اهمیت راستگویی تاکید شده است.

انواع دروغ

دروغ در نیت:

زمانی که شخصی تصمیم به انجام کار خیر و نیکویی می گیرد ممکن است در نیت او این کار تنها برای خوشنودی خداوند نباشد.

بلکه نیت اصلی آن شخص از انجام این کار خواسته های نفسانی اش است مثل اینکه کسی برای لاغر شدن خود روزه بگیرد.

به چنین حالتی که امر دیگری غیر از خداوند در نیت شخص دخالت دارد، "دروغ در نیت" گفته می شود.

البته دروغ در نیت شباهت زیادی به "ریا" دارد اما باید مراقب بود که این دو را با هم اشتباه نگیریم. ریا زمانی اتفاق می افتد که شخص کار خیر خود را برای نشان دادن به هم نوع خودش بیان کند. ریا را می توان بخشی از دروغ در نیت دانست.

دروغ در گفتار:

فطرت انسان راستگو است اما زمانی که شخصی خلاف واقعیت را بیان کند در واقع به "دروغ در گفتار" گرفتار شده است. دروغ در گفتار زمانی اتفاق می افتد که شخص در مواقع خاص به دروغ روی آورد اما کسی که در گفتار و عمل و رفتار خود به طور مداوم دروغ بگوید در اصل به خلق و خوی دروغگویی مبتلا شده است. در این حالت شخص رفتار نادرست خود را احساس نمی کند.

دروغ در عمل:

زمانی که شخصی در ظاهر به گونه ای رفتار می کند که گویای وجود صفتی در باطن او باشد ولی از آن صفت برخوردار نباشد، "دروغ در عمل" اتفاق افتاده است.

به عنوان مثال کسی که در ظاهر خود را به گونه ای نشان می دهد که نمازخوان و با خضوع است اما در باطن از یاد پروردگار غافل است به دروغ در عمل مبتلا شده است.

در اینجا هم باید توجه داشت که این نوع دروغ با ریا اشتباه گرفته نشود.

دروغ در سرشت حضرت آدم نبود!

حضرت آدم فریب دشمن خود را خورد چون اساسا نمی دانست دروغ چیست چراکه نه در سرشت او بود و نه کسی به او دروغ گفتن را آموخته بود.
خداوند از حضرت آدم و حوا خواست تا در بهشت زندگی کنند و از تمام نعمت های آن بهره ببرند و تنها به یک درخت نزدیک نشوند.
آدم و حوا پذیرفتند و به آن درخت نزدیک نشدند.

از سوی دیگر وسوسه های شیطان آغاز شد که به آدم می گفت: من می خواهم تو را با درخت جاودانگی آشنا کنم و زمانی که حضرت آدم متوجه شد درخت جاودانگی همان درخت ممنوع است از نزدیک شدن به آن حذر کرد.
اما شیطان سوگند یاد کرد که من خیرخواه تو هستم. حضرت آدم که با دروغ آشنا نبود حرف شیطان را پذیرفت و در نهایت از بهشت رانده شد.
امام صادق (ع) در این مورد می فرماید: به دلیل آن که دروغ در ماهیت آدم نبود، شیطان را تصدیق کرد.

احادیث و آیات مربوط به دروغ

حضرت موسی ابن جعفر به هشام خطاب می کند: ای هشام! شخص عاقل هیچ وقت دروغ نمی گوید اگرچه هوای نفسش در آن دروغ باشد.

امیر مومنان علی (ع): دروغ، پستی و خیانت است.

آیه 105 سوره نحل: دروغ را آن کسانی به خدا می بندند که ایمان به آیات خدا ندارند و این کافران البته خود مردمی دروغگویند.

آیه 39 سوره زمر: خدا هرگز آن کس را که بسیار دروغگو و کافر نعمت است هدایت نخواهد کرد.

اما علی (ع): پیامبر اکرم (ص) هنگام ازدواج من با فاطمه (س) فرمود: از دروغ بپرهیز که چهره را سیاه می کند و بر تو باد راستی که مبارک است و دروغ، شرمندگی است.

رسول اکرم (ص): از دروغ بپرهیزید؛ اگر چه در آن راه نجات خود ببینید؛ پس همانا در آن چیزی جز نابودی نیست.

آیه 7 سوره نور: دروغگو مستحق لعنت و سزاوار خشم پروردگار عالم است.

آیه 16 سوره نحل: و شما نباید از پیش خود به دروغ چیزی را حلال و چیزی را حرام گویند و به خدا نسبت دهید تا بر خدا دروغ بندید، که آنان که بر خدا دروغ بندند هرگز روی رستگاری نخواهند دید.

پیامبر اکرم (ص): راستی آرامش است ولی دروغ هراس است.

آیه 28 سوره غافر: ...اگر او دروغگوست گناه دروغش بر خود اوست و لیکن اگر راستگو باشد از وعده‌های او بعضی به شما برسد (و همه هلاک خواهید شد) که خدا البته مردم مسرف (ستمکار) و دروغگو را هرگز هدایت نخواهد کرد.

همانطور که از احایث و آیات کلام خدا مشخص است دروغ علاوه بر اینکه از نظر علم و عقل عملی ناپسند است از نظر دین و شرع نیز مورد نکوهش قرار گرفته است. باشد که رستگار شویم...